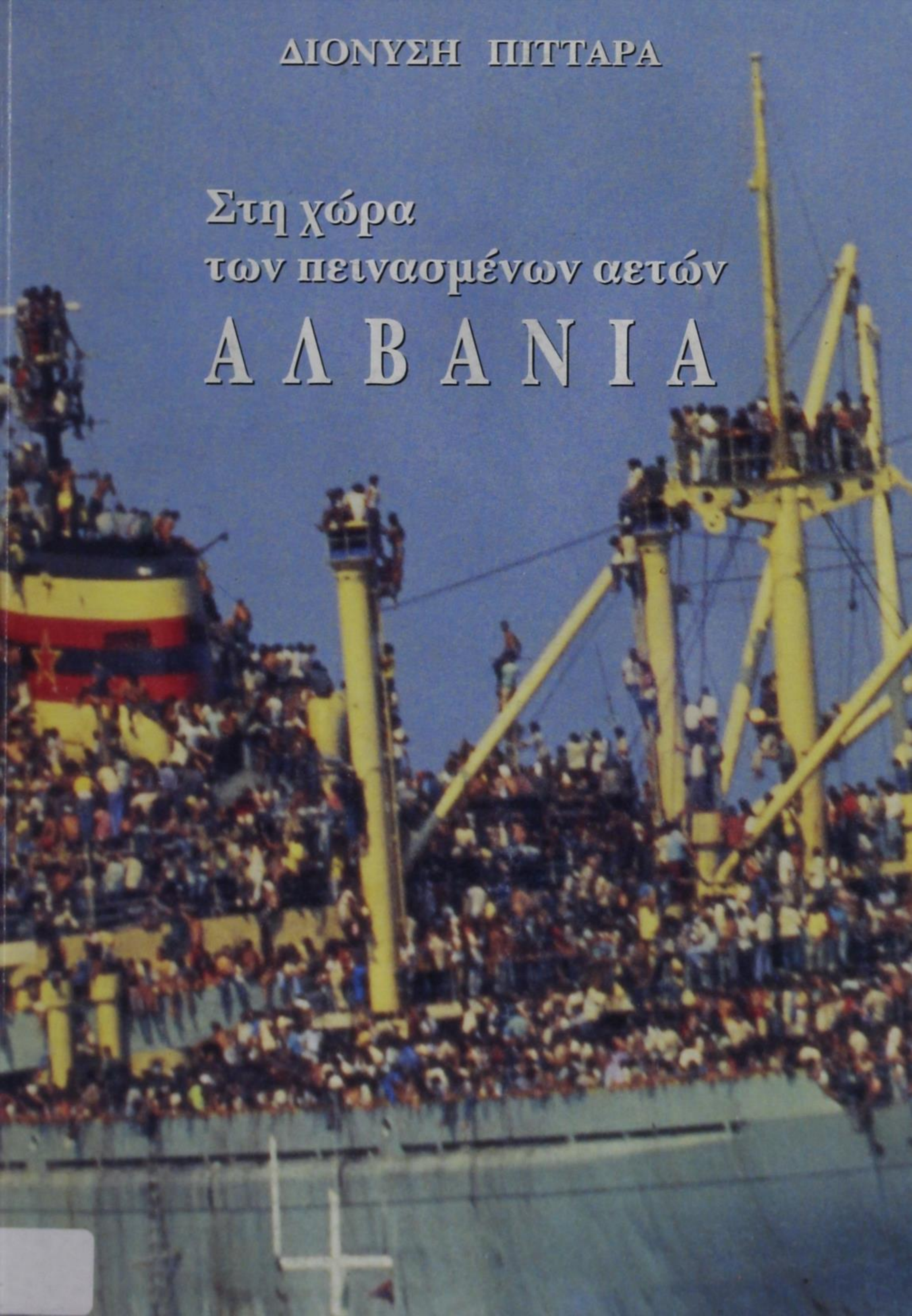

ΔΙΟΝΥΣΗ ΠΙΤΤΑΡΑ

Στη χώρα
των πεινασμένων αετών

ΑΛΒΑΝΙΑ

ΔΙΟΝΥΣΗ ΒΕΤΤΑΡΑ

Στη χώρα των πεινασμένων αετών

α λ β α ν ί α

Έργα του ίδιου:

Ο ΑΙΝΕΙΑΣ ΣΤΑ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ	(Ποιήματα)	1959
ΥΠΑΙΝΥΓΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΕΚΦΡΑΣΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ	»	1960
ΛΕΗΛΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΜΟΝΗΣ	»	1965
ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΠΥΛΗ	»	1974
ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ	(Σύνθεση)	1974
ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ	(Ποιήματα)	1975
...ΚΑΙ, ΘΥΜΑΜΑΙ	»	1988
ΣΤΙΣ ΕΡΗΜΕΣ ΑΥΛΕΣ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ	»	1988
ΑΠΟ ΤΟ ΧΤΕΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ	(Σύνθεση)	1991
«ΕΣ ΓΗΝ ΕΝΑΛΙΑΝ ΚΥΠΡΟΝ...»	(Ποιήματα)	1991

Ανέκδοτα

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΒΟΡΕΙΝΑ ΒΟΥΝΑ	(Διηγήματα)
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ	(Μελέτη)
ΜΕΣΣΗΝΙΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ	(Μελέτη)
ΤΟ ΠΡΟΔΟΜΕΝΟ 21 - ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΓΚΡΙΤΖΑΛΗΣ	(Ιστορία)

ΔΙΟΝΥΣΗ ΠΙΤΤΑΡΑ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 55933
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 10/9/2014
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

Στη χώρα των πεινασμένων αετών

Α Λ Β Α Ν Ι Α

ΑΘΗΝΑ 1992

Φωτογραφία εξωφύλλου:

Το Vlora δε βυθίστηκε!..

Χιλιάδες Αλβανοί φυγάδες
κατέκλυσαν

τα λιμάνια της νότιας Ιταλίας

το καλοκαίρι του 1991

για ένα κομμάτι ψωμί...

(Από το περ. ΕΙΚΟΝΕΣ, τ. 356-28.8.91)

ΦΩΤΟΣΥΝ ΑΒΕΕ

Σόλωνος 68 - 6ος Τηλ. 361.00.35 - 361.70.51

Copyright: Διονύση Πιτταρά

Φλέμιγκ 91 - 16233 - ΒΥΡΩΝΑΣ - Τηλ.: 76.69.817

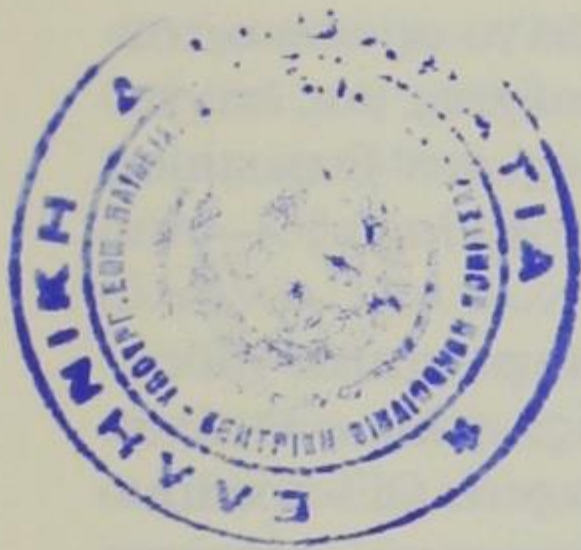
Ο αληθινός πόθος των Σκιπετάρων
(Απόσπασμα υποθήκης)

.....
Εμείς με τους γειτόνους μας, μ' Έλληνες και με Σλαύους,
μ' όλους να ζούμε θέλουμε σε πλέρια ομόνοια πάντα,
σε πλέρια συναδέρφωση, σε τάξη και σε ειρήνη,
αλλά, ο καθείς να σέβεται και τ' αλλουνού το δίκιο...

.....
Αν θέλετε για να 'χουμε αγάπη ανάμεσά μας,
να ζήσουμε σαν γείτονες, παντοτινά με ειρήνη
αυτό κι εμείς ειλικρινά πολύ το επιθυμούμε.

Μην βάζετε, αδέρφια, αντί στα λόγια των εχθρών μας
που προσπαθούνε πάντοτε να κάμουν τη θρησκεία
μέσο διχόνοιας μισαρής, μέσο ραδιουργίας,
όργανο του φανατισμού και της καταστροφής μας.
Θέλουν να μας χωρίσουνε για τα συμφέροντά τους.

.....
ΝΑΪΜ ΦΡΑΣΙΕΡΙ
(Εθνικός ποιητής της Αλβανίας)

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΒΑΝΟΙ: ΔΥΟ ΑΥΤΟΧΘΟΝΕΣ ΛΑΟΙ

Το ήθελα από χρόνια. Ήθελα να γνωρίσω την Αλβανία από κοντά. Να δω τον κόσμο της, τα βουνά της, τις πεδιάδες της· να μιλήσω με όλα εκεί. Να μιλήσω με την ψυχή και το πνεύμα αυτού του τόπου.

Ας το πω εξαρχής: Ποτέ δεν είδα τους Αλβανούς με μάτια υπεροψίας: Ότι εγώ είμαι Έλληνας, μορφωμένος, άνθρωπος του καιρού μου — κι ο καιρός μου να 'ναι καιρός της Ευρώπης, της Αμερικής, του πολιτισμένου κόσμου! Ότι εγώ είμαι απόγονος των αρχαίων Ελλήνων. Και των Ελλήνων που σήκωσαν τους γκρεμισμένους θεούς τους πάνω από τα βάραθρα των σκοτεινών αιώνων. Και τους ύψωσαν ως τις ψηλές κορφές του σύγχρονου κόσμου — έτσι και το πιστεύω· άσχετα τι πιστεύουν οι Digozel και Fallmerayer.

Είναι μέγα το θαύμα του νεότερου Ελληνισμού.

Να πω για το 40-41 στην Αλβανία; Ή για το 12-13; Ή για το 20-22, στη Μικρασία; Γι' αυτούς που πολέμησαν για την τιμή της πατρίδας και το ξεσκλάβωμα των υπόδουλων αδερφών μας — και βέβαια εξαιρώντας αυτούς που πρόδωσαν τους επικούς αγώνες του λαού μας· είτε δικοί μας ήταν, είτε ξένοι, είτε φίλοι - σύμμαχοι).

Αυτό όμως είναι το μόλις χτες· το δικό μας χτες. Που άλλοι το ζήσαμε κι άλλοι τ' ακούσαμε από κάποιους δικούς μας, που το 'ζησαν, — ας πούμε ότι είμαστε γνώστες αυτής της ιστορίας μας.

Θα σταθώ εδώ στο 1821. Στο μεγάλο εκείνο ορόσημο του νεοελληνικού κόσμου, που μετά από αιώνες καιρούς, μας δείχνει τους δρόμους που πρέπει ν' ακολουθήσουμε, όχι σαν Ευρωπαίοι ή πανσπερμίτες βαβυλώνιοι, αλλά σαν Έλληνες — αν πραγματικά το εννοούμε.

«Οι Έλληνες είμαστε ικανοί να οργανώσουμε και το χάος». Το ξέρουν αυτό και οι άλλοι· οι μεγάλοι μας «φίλοι». Εκείνοι δηλαδή που καθορίζουν την τύχη και των μικρών. Οι «πρώτοι» του κόσμου. Αλλά και οι πίσω τους καθοδηγητές — είναι κι αυτοί βέβαια. Ποιοι τάχα; Μα μη το ψάχνουμε μακριά. Αυτοί είναι οι πανταχού μέσα! Είναι εκείνοι που πριν το 21 ή και μετά, (επί Ιμπραήμ), έκαναν «τράμπες» και εμπόρια με τους αγάδες και τους Βοεβόδες των καζάδων και των βιλαετιών. Εκείνοι με τα «αργύριά» τους και οι Τούρκοι αγάδες με σκλάβες και σκλαβόπουλα: για το... «ανανέωμα» με καινούργιο «πράμα» των σκλαβοπάζαρων της Ανατολής. Διαβάστε τον Ιούλιο Βερν στο «Αιγαίο ανάστατο» και θα καταλάβετε. (Αυτό είναι ένα θέμα έρευνας που θα το δούμε σε άλλο σημείο). Αυτοί είναι οι «φίλοι» μας οι Εβραίοι που έτσι ή έτσι τα καταφέρνουν να κυβερνάνε σήμερα όλο τον κόσμο — αυτοί ήταν και είναι οι άσπονδοι φίλοι μας: για να μη ξεχνάμε τον Κίσιγκερ και την Κύπρο. Και δεν είναι μόνο αυτό.

Εμείς, ε, καλά! Δε βγήκαμε ακόμα στο ξέφωτο της καλής μέρας. Και κυνηγάμε τη μέρα πίσω από τους άλλους. Και πάμε όπου μας πάνε. Οι δικοί μας δρόμοι, οι δρόμοι του οδηγητικού αρχαίου πάθους, έμειναν πίσω απ' τα μεγάλα εμπόδια που σωρεύτηκαν εδώ και εικοσιτρείς τόσους αιώνες. Θα μπορούσαμε τώρα, ελεύτεροι, να τα μεριάσουμε κείθε και να πούμε ότι αρχίζουμε τη ζωή μας αποκεί που μας έταξαν οι δικοί μας άνθρωποι — όσο αρχαίοι κι αν είναι. Ο τόπος, το κλίμα, είναι τα ίδια. Μπορούμε να συνεχίσουμε από 'κει. Αλλά πότε; Πότε θα φιλοσοφήσουν οι άρχοντες; Πότε θα κυβερνήσουν οι σοφοί; Η ιστορία δε διδάσκει τους κενόδοξους και τους φαντασμένους, τους που τα ξέρουν όλα, όμως, από την ανάποδη. Γι' αυτούς σίγουρα δεν έχει λόγο.

Με αυτά, φίλε, για να δούμε τους Αλβανούς και την Αλβανία, όχι από κει που το θέλουν αυτοί ή κι ορισμένοι θερμοκέφαλοι (ή και οι χορευτές «μας» της Δερβίτσανης ή και οι

«μνήμονες» μιας αδικοχαμένης «Ελένης», στον εμφύλιο), αλλά από κει που το θέλει η αληθινή ιστορία. Η ιστορία που γράφεται χωρίς εμπάθεια, χωρίς μίσος, χωρίς δογματισμούς – και όχι μόνο. Κατά τη ρήση του εθνικού ποιητή «εθνικό είναι ό,τι είναι αληθινό». Ό,τι άλλο είναι «εκ του πονηρού».

Το ψέμα κι η διαβολή είναι, θα πω: κατάρα Θεού· δεν το συγχωράει κανένας θεός. Γι' αυτό και δεν βγαίνει ποτέ σε καλό, αντίθετα. Εξάλλου είναι πολύ σωστό να λέμε και να πιστεύουμε αυτό που λέει κι ο λαός: «ο θεός κι ο γείτονας». Το λέμε όμως; Το πιστεύουμε; Ή κάνουμε εκείνο που θέλουν οι ιππεύοντες τα κουφά άλογα της εξουσίας; Και βέβαια δε μιλάμε εδώ για γείτονες με κατακτητικές και λοιπές βλέψεις...

Οι Αλβανοί δεν ήρθαν στον τόπο τους από άλλον τόπο. Είναι γηγενείς όπως και οι Έλληνες. Οι άλλοι, γύρω μας: Βούλγαροι, Σέρβοι, Τούρκοι, «ήρθαν» στις χώρες τους από τα βάθη της μέσα Ασίας· (κατά τους χρόνους της βυζαντινής αυτοκρατορίας). Οι Αλβανοί είναι αυτόχθονες· είναι απόγονοι των Ιλλυριών, φύλου πελασγικού, όπως και οι προέλληνες – άσχετα αν ήρθαν σ' επιμιξία, (πότε, με ποιούς), θέλοντας ή μη. Αυτό όμως το «αν» ισχύει και για κάθε λαό επί της γης. Αλλά όπως και να 'χει, είναι το κλίμα κι ο τόπος, που κάνει τον άνθρωπο ν' αλλάζει το χαρακτήρα του. Και να γίνεται αυτό που είναι στον τόπο του. Στον τόπο που έριξε τη νέα «κατούντα» του – αν είναι ξένος. Οι Αλβανοί σήμερα είναι μόνον Αλβανοί. Και είναι όντως απόγονοι των αρχαίων Ιλλυριών. Φτάνει να τους ζήσεις μέσα από τα ήθη τους, τα έθιμά τους, τον τρόπο ζωής τους· με αυτό που είναι. Κι αυτό που πιστεύουν.

Τα λέω έτσι γιατί έτσι είναι· γιατί έτσι το βρήκα στους θρούλους, στις παραδόσεις, αλλά και στις... «γραφές». Γιατί έτσι το είδα στη χώρα των Σκιπετάρ, όπως λέγονται σήμερα οι Αλβανοί. Οι κάτοικοι της Σκιπερίας (της χώρας των αετών· αυτό πάει να πει). Άλλο, ότι δεν υπάρχει σήμερα ούτε σχέση, ούτε επαφή, ούτε συγγένεια με τους δυο αυτόχθονες λαούς της Βαλκανικής, τους Έλληνες και τους Αλβανούς· ή τους απόγονους των δύο αδελφών φύλων του αρχαίου κόσμου, Ιλλυριών και Πελασγών.

Είναι οι αιώνες πίσω μαύροι και δύστυχοι. Οι Αρβανίτες συμπάσχουν μεταξύ τους, αλλά το ίδιο συμπάσχουν και με τους

ντόπιους. Η τουρκοκρατία τους κράτησε και τους δυο στον ίδιο παρονομαστή. Εκείνο όμως που κατάφερε με τους ραγιάδες Αλβανούς δεν το κατάφερε, στον ίδιο βαθμό, με τους Έλληνες ραγιάδες. Εκεί με πολλούς σκληρούς τρόπους, εξανάγκασαν τους Αλβανούς ν' αλλαξοπιστήσουν. Κι από Χριστιανοί (που ήσαν) να γίνουν μουσουλμάνοι. Εδώ, Αρβανίτες και Έλληνες, έγιναν αδερφοποιοί. Μαζί υπόφεραν τα βάσανα της σκλαβιάς. Μαζί ξεσηκώθηκαν ενάντια στον κατακτητή. Το αίμα τους ενώθηκε σε όλες τις μάχες. Σημαντικοί κλέφτες, αρματωλοί, καπετάνιοι, ήταν Αρβανίτες. Από τότε δεν είναι αυτοί και οι άλλοι. Δεν είναι οι φίλοι κι οι αδερφοποιοί. Και δεν είναι οι Έλληνες Αρβανίτες, πια. Είναι οι δικοί μας άνθρωποι, είναι ίσως οι καλύτεροι απ' τους νεοέλληνες. Από το '21 και δώθε έχουν αναδειχτεί σε θέσεις και αξιώματα παντού· σε όλους τους χώρους της κοινωνικής, πνευματικής και πολιτικής μας ζωής. Το ίδιο όμως ισχύει και στην Αλβανία με πολλούς δικούς μας – και είναι φυσικό.

Η τραγική αλήθεια για τους «τουρκαλβανούς» του 21

Οι Αλβανοί δεν είναι αυτό που πιστεύουμε. Βέβαια δεν είναι Ευρωπαίοι, δεν είναι οι απλησίαστοι κουλτουριάρηδες, οι «δάσκαλοι της ευγένειας» και της υποκρισίας. Είναι ένας φιλότιμος και περήφανος λαός. Είναι οι καλύτεροι γείτονές μας. Έτσι θα 'πρεπε και να τους βλέπουμε.

Ενάντιοι στο μεγάλο ξεσηκωμό ήρθαν οι μουσουλμάνοι Αλβανοί, οι Τουρκαλβανοί, όπως τους ξέρουμε. Ήρθαν όμως επειδή τους το πρόσταξαν οι Τούρκοι κατακτητές. Κι όχι επειδή το 'θελαν οι ίδιοι. Αυτό που λέω το βρίσκεις σ' ένα αποκαλυπτικό ποίημα του Αλβανού ποιητή Αντόν Ζάκο Τσαγιούπι (1866-1930) που το τιτλοφορεί «Αλβανέ». Και που λέει:

Αλβανέ

*Η Τουρκιά την Αλβανία πήρε, ωιμέ!
Αλβανέ, σηκώσου ολόρθος, Αλβανέ!
Αρκετά δούλεψες γι' άλλους δυστυχή!*

Μην ξεχνάς τον τόπο που έχεις γεννηθεί!
Πολεμάρχου έχεις στα στήθη την καρδιά.
Πώς ακόμα δεν κουράστης στη σκλαβιά;
Ήρθε η μέρα να παλέψεις το χαμό,
με συντρόφους να γυρέψεις λυτρωμό!
Ω μη κάνετε, όπως κάνατε ως τα χτες.
Της πατρίδας γίνετε όλοι μαχητές!
Πεντακόσια χρόνια πάνε, που σκληρά
των τυράννων μας κρατάνε τα δεσμά!
Μαύρα ζούμε, μουσουλμάνοι, χριστιανοί!
Όλοι μπρος! ας σηκωθούμε, γέροι, νιοί!
Μπρος, γενναίοι, στον αγώνα με τιμή.
«Λευτεριά – το σύνθημά μας – ή θανή»!
Πικραμένος, ώ πατρίδα, σε θωρώ,
με το χείλι μου σκασμένο και ξερό.
Αλβανία μου, έρημ' είσαι, σκλάβα εσύ,
γιατί αγάπη, πια, δεν έχουν οι Αλβανοί.
Τα παιδιά που κλαις, χαθήκαν μακρυνά!
Για τους Τούρκους σκοτωθήκαν στο Μοριά!
Πέτα, πια, τα μαύρα ρούχα της σκλαβιάς.
Τ' άρματά σου ζώσε κι έχεις, μάνα, εμάς!

Καθρέφτης της Αλβανικής ψυχής τούτο το ποίημα. Αλλά και σύνοψη της Αλβανικής ιστορίας – για τους «τουρκαλβανούς». Μιας αλήθειας ολωσδιόλου άγνωστης σε μας. Να πεις ότι πέρασαν από τότε πολλά χρόνια! Ότι τα πράγματα κάπου έχουν αλλάξει! Ε, δεν είναι λόγος· δεν το μπορείς. Οι καλοθελητές μας δεν ήθελαν ν' αλλάξει τίποτα. Κι ακόμα: είναι φορές που ανοίγουν πληγές πάνω στις παλιές πληγές. Κι άντε να τις κλείσεις μετά.

Σχετικά με τη Β. Ήπειρο και το βορειοηπειρωτικό

Το «βορειοηπειρωτικό» υπάρχει μόνο για να το κουβεντιάσουμε! Για να εξυπηρετεί τα πολιτικά τερτίπια μερικών

ελληνάδων, που καμώνονται τους παθιασμένους με τα εθνικά μας δίκαια. Το τι έπραξαν, οι ίδιοι αυτοί για τη Μικρασία, όπως και για την Κύπρο, δεν είναι να το συζητάει κανείς ούτε και με τον εαυτό του. Το ίδιο πάνε να κάνουν και τώρα. Είθε να μην είναι έτσι. Όμως το βλέπεις: ανακατώνουν τα πράγματα όπως η κότα τα... σκουπίδια. Και μας φταίνε μετά οι Αλβανοί! Ε, όχι. Έχουν κι αυτοί τα δικά τους δίκαια. Είναι κι αυτοί ένας λαός που θέλει να ζήσει. Και να προκόψει. Άσχετα με την τωρινή τους κατάσταση. Μη το πάμε εκεί. Το φαινόμενο της «νέας τάξης πραγμάτων», στο χώρο του υπαρκτού σοσιαλισμού, είναι φαινόμενο που προβληματίζει όλο τον κόσμο. Με ό,τι κι αν πούμε, όπου κι αν το «κολλήσουμε» δεν βρίσκουμε τα αίτια της «ανασκέλωσης» ενός κόσμου, που αντιμετωπίζει από τώρα μια συγκλονιστική τραγωδία. Αλλά πως το είπε κι ο Αίσωπος: «Δρυός πεσούσης πας ανήρ ξυλεύεται». Τώρα ο καθένας ξέρει πολλά· είναι σοφός. Κι ας μη ξέρει τι θέλει από τη ζωή του – είναι πολλοί αυτοί...

Το βορειοηπειρωτικό έχει κλείσει από τις 29 Ιουλίου του 1913. Την ημέρα εκείνη η Αλβανία ανακηρύχτηκε αυτόνομη ηγεμονία. Για την αυτονομία της είχαν εγγυηθεί οι έξι μεγάλες δυνάμεις της τότε περιόδου: Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Ρωσία, Γερμανία και Αυστρία. (Συνθήκη Λονδίνου). Αυτή είναι η αλήθεια.

Μάταια, θα πεις, είχαν πολεμήσει οι Έλληνες το 1912 στα βορειοηπειρωτικά βουνά για τη «διευθέτηση» των συνόρων μας. Και μάταια είχαν χύσει το αίμα τους για την απελευθέρωση και ένταξη στον Ελλαδικό χώρο των βορειοηπειρωτικών πόλεων και χωριών, από Χειμάρρα, Αργυρόκαστρο, Κλεισούρα, Κορυτσά. Οι τότε μεγάλες δυνάμεις μας υποχρέωσαν να πάρουμε τις δυνάμεις μας, από τις βορειοηπειρωτικές πόλεις, που είχαν καταλάβει το 1912, και να τις φέρουμε πίσω από τη γραμμή που καθόριζε (όπως το θέλησαν οι «φίλοι» μας) τα σύνορα Ελλάδας - Αλβανίας.

Όσο κι αν «κοπήκαμε» τότε για τη «μεροληπτική» στάση της Διεθνούς Επιτροπής Ελέγχου, που οριοθέτησε έτσι τα εθνολογικά και γεωγραφικά όρια Αλβανίας - Ελλάδας, όσο κι αν πονέσαμε για την «διά παντός» καταδίκη του βορειοηπειρωτικού, αυτό δεν είναι κάτι, πιστεύω, που μπορεί ή πρέπει

να μας κάνει εχθρούς εσαεί με τους Αλβανούς. Για ό,τι αποφάσισαν οι έξι μεγάλες δυνάμεις, τότε, δεν θα το ρίξουμε στους Αλβανούς επειδή δε μπορούμε να κάνουμε τίποτα με τους αίτιους. «Αίτιους», όμως, ως προς τις δικές μας απαιτήσεις – αγνοώντας φυσικά τα όσα ισχυρίζονται για μας οι Αλβανοί εθνικιστές και οι όποιοι άλλοι.

Η συνθήκη του Λονδίνου του 1913 δεν μπορεί να παραβιαστεί από κανέναν. Όπως και η συνθήκη της Λωζάνης που καθορίζει τα σύνορα Ελλάδας - Τουρκίας. Όπως κάθε συνθήκη. Η παραβίαση και ενός όρου σημαίνει πόλεμο. Άλλο να είναι κάποιιοι θερμοκέφαλοι και να θέλουν τον πόλεμο. Στην πραγματικότητα οι ίδιοι αυτοί τον φοβούνται όπως ο διάβολος το λιβάνι.

Είναι και τα γεγονότα του 1915. Που οι μεγάλες δυνάμεις έδωσαν εντολή στα Ιταλικά και Ελληνικά στρατεύματα να καταλάβουν οι μεν την Αυλώνα οι δε τη Β. Ήπειρο «διά την αποκατάσταση της τάξεως».

Ο Ιταλοσερβικός ανταγωνισμός για κατοχή Αλβανικών εδαφών είχε δημιουργήσει, εκείνη την περίοδο, σοβαρά ζητήματα στη μέχρι τότε πολιτική εξέλιξη της Αλβανίας. Τελικά «του ζητήματος τούτου είχε επιληφθεί η συνδιάσκεψις ειρήνης. Και πράγματι, αυτή την 9η Νοεμβρίου 1921 εξέδωκε απόφασιν δια της οποίας ανεγνώρισε de zure την Αλβανικήν κυβέρνησιν και καθόρισε επακριβώς τα σύνορα όπως ταύτα είχαν κηρυχθή δια του πρωτοκόλλου της Φλωρεντίας (17.12.1913) (για τούτο) διέταξε τα σερβικά και ελληνικά στρατεύματα να συμμορφωθούν προς την απόφασιν ταύτην...». (Νεότ. εγκ. λεξικό 'Ηλιου»)

Τα λέμε αυτά και τα σημειώνουμε για να μη το «τραβάμε» με προκλητικές ελαφρότητες όπως αυτές της Δερβίτσανης, πρόπερσι, ή του χωριού Λια της Μουργκάνας, ή και της Κακαβιάς λίγο μετά. Γιατί το πρώτο, όπως θυμόμαστε, έφερε και το άλλο της Θράκης, στην Κομοτηνή. Γιατί το ένα φέρνει και τ' άλλο – αυτό σιγά και απαρατήρητα – με την παρεχόμενη «φιλοξενία» μας σε χιλιάδες βορειοηπειρώτες. Μακάρι να 'ναι έτσι. Και να μη συμβεί εκείνο που συνέβη με τους μικρασιάτες Έλληνες. Που σαν κακό, το φοβερότερο του ελληνικού κόσμου από καταβολής του, μας το «φόρεσαν σκουφί» μας, οι τότε

«φίλοι» και σύμμαχοί μας· με πολέμους και καταστροφές ανυπολόγιστες· όπως το 74 και στην Κύπρο. Με τα λίγα αυτά εννοώ τους «εθελοντές» βορειοηπειρώτες πρόσφυγες, αν δεν ξαναγυρίσουν στον τόπο τους.

Και για τη βόρεια Ήπειρο είχαμε πολεμήσει το 1912 στα εδάφη που κατοικούνται από Έλληνες. Τον άλλο χρόνο ορίστηκαν τα σύνορά μας με την Αλβανία όπως το 'θελαν οι Ιταλοί και οι άλλοι. Γυρίσαμε πίσω. Το 1916 «κατ' εντολή» των Μεγάλων Δυνάμεων καταλάβαμε ξανά τις βορειοηπειρώτικες ελληνικές πόλεις. Γιατί τάχα;

Αυτές οι θυσίες μας όμως κι αυτές οι ελπίδες που φέραμε στους βορειοηπειρώτες Έλληνες μας άφησαν πολλές πληγές ανοιχτές στη Β. Ήπειρο. Και σα να μην έφταναν αυτά όλα, μας δημιούργησαν και το Αλβανικό, το 1940 — οι Ιταλοί βέβαια είχαν και τότε το λόγο τους!...

Αυτά όμως από τη δική μας σκοπιά. Και καλή είναι. Οι πολέμιοι δημιουργούν πολλά δεινά. Κι εμείς, είναι αλήθεια, ποτέ δε σκεφτήκαμε τον πόλεμο σα μέσον επιβουλής πάνω σε άλλους λαούς. Ούτε και επιτρέπουμε βέβαια να μας επιβουλεύονται άλλοι. Εκεί, όποιες κι αν είναι οι θυσίες μας, δεν το βάζουμε κάτω — όπως και κάθε λαός, πιστεύω, που σέβεται την ελευθερία του.

Οι Αλβανοί είναι πατριώτες. Αγαπάνε τον τόπο τους, τον λατρεύουν, είναι παιδιά όλοι τους του Σκεντέρμπεη. Έτσι το νιώθουν.

Αλλά ας δούμε εδώ τι λένε οι ίδιοι για τα όσα αναφέραμε πιο πάνω (από δικά μας ιστορικά στοιχεία):

Οι συνεχείς αγώνες και ιδιαίτερα η γενική εξέγερση του 1912, επισφράγισαν τις πολύχρονες προσπάθειες του αλβανικού λαού με την Ανακήρυξη της Ανεξαρτησίας της Αλβανίας και με την ίδρυση του αλβανικού κράτους στις 28 Νοέμβρη 1912.

Ωστόσο ο αλβανικός λαός δεν μπόρεσε να χαρεί την πολιτική ανεξαρτησία. Οι σωβινιστικές βαλκανικές μοναρχίες όρμησαν μανιασμένα ενάντια στην Αλβανία και όχι μόνο απέσπασαν το μισό του εδάφους και του πληθυσμού της, αλλά ήθελαν να εξαφανίσουν ολοκληρωτικά το αλβανικό κράτος και έθνος.

Ο αλβανικός λαός ξεσηκώθηκε με το όπλο στο χέρι για να υπερασπίσει την εδαφική ακεραιότητα, την ανεξαρτησία. Η υψηλότερη έκφραση αυτού του αγώνα ήταν το Εθνικό Αντιιμπεριαλιστικό Συνέδριο της Λιούσνια και προπαντός ο Πόλεμος της Αυλώνας, το 1920, ενάντια στους Ιταλούς κατακτητές. Μ' αυτό τον τρόπο, ο αλβανικός λαός, στηριζόμενος στις δυνάμεις του και στον πατριωτισμό που τον χαρακτήριζε, όχι μόνο πέταξε στη θάλασσα τους Ιταλούς κατακτητές, αλλά ματαίωσε και τα σχέδια των ιμπεριαλιστικών και σωβινιστικών δυνάμεων που επιδίωκαν και πάλι έναν άλλο διαμελισμό της Αλβανίας.

Η φασιστική κατάληψη της Αλβανίας, στις 7 Απρίλη 1939, ήταν άμεση συνέπεια της αντεθνικής πολιτικής που ακολούθησε το καθεστώς του Ζώγου. Η ένοπλη αντίσταση του λαού ενάντια σ' αυτή την κατοχή σημειώνει την αρχή του Εθνικοαπελευθερωτικού Κινήματος στην Αλβανία («Αλβανία — Γεωγραφική άποψη», Αρχ. Μπερτζόλι — Περικλή Κυριαζί).

Αλλά «η φασιστική κατάληψη της Αλβανίας στις 7 Απρίλη (του) 1939» είχε κι έναν άλλο σκοπό. Την κατάληψη και της Ελλάδας τον επόμενο χρόνο. Μόνο ότι δεν τους... «βγήκε» όπως το υπολόγιζαν.

Συνοψίζοντας την ιστορική αυτή αναφορά μας για το Βορειοηπειρωτικό ως προσθέσουμε και τις παρακάτω παραγράφους για καλύτερη ενημέρωση.

- Από της 3 Μάρτη του 1912 μέχρι της 5 Μάρτη του 1913 έχουν απελευθερωθεί από τον Ελληνικό στρατό οι βορειοηπειρωτικές περιοχές και πόλεις: Δέλβινο, Χειμάρα, Άγιοι Σαράντα, Κορυτσά, Λεσκοβίκι, Πρεμετή, Αργυρόκαστρο, Κλεισούρα, Τεπελένι.

Ποιό το αποτέλεσμα:

- Στις 17 Δεκέμβρη του 1913 οι έξη Μεγάλες Δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Γερμανία, Αυστρία, Ιταλία) υπογράφουν το Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας που καθορίζει τα σύνορα Αλβανίας – Ελλάδας – όπως αυτά έχουν από τότε.

- Το Γενάρη του 1914 η Ελλάδα υποχρεώνεται από τις Μεγ.

Δυνάμεις ν' αποσύρει το στρατό της από τη Βόρεια Ήπειρο.

- Στις 3 Ιουνίου ο Ιταλός φρούραρχος Αργυρόκαστρο κηρύσσει την Αλβανική Ανεξαρτησία και ο Γάλλος διοικητής Κορυτσάς την Αλβανική Δημοκρατία.
- Στις 19 Ιουλίου του 1919 έγινε συμφωνία Βενιζέλου-Τιτόνι για καθορισμό συνόρων Ελλάδας-Αλβανίας με παραχώρηση της Β. Ηπείρου στην Ελλάδα.
- Στις 13 Γενάρη του 1920 το Ανώτατο Συμμαχικό Συμβούλιο αποφάσισε την παραχώρηση της Β. Ηπείρου στην Ελλάδα. Από έλλειψη στρατιωτικών δυνάμεων δεν προέβη σε άμεση ενέργεια. Η Ιταλία πρόλαβε και κατάγγειλε τη Συμφωνία Βενιζέλου-Τιτόνι.
- Στις 5 Μάη του 1920 η Αλβανία αναγνώρισε τα δικαιώματα της Ελλάδας στη Β. Ήπειρο με τη Συμφωνία της Καπετίτσας.
- Στις 21 Οκτώβρη του 1921 η Αλβανία δηλώνει στην ΚΤΕ ότι αναλαμβάνει να σεβαστεί τα δικαιώματα του ελληνικού πληθυσμού στη Β. Ήπειρο.
- Στις 9 Νοέμβρη του 1921 η Ιταλία επανέφερε σε ισχύ το Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας (Πρεσβευτική Διάσκεψη των Παρισίων).
- Το 1923 έγινε ο καθορισμός των συνόρων Ελλάδας-Αλβανίας με αυθαίρετη επέμβαση της Ιταλίας.

Συνοψίσαμε μερικές μόνο πτυχές από την ιστορία μας με το βορειοηπειρωτικό για να δούμε ότι το θέμα αυτό το έχουν κλείσει οι Ιταλοί και οι άλλοι από το 1913. Ότι γίνεται από τότε είναι για να διαιωνίζουμε μια κατάσταση που δε συμφέρει κανέναν. Από το 1913 έχουν αλλάξει πολλά. Οι βορειοηπειρώτες έχουν δεχτεί τις νέες συνθήκες ζωής και πραγμάτων, σαν υπόθεση και δική τους – αυτά από τους ίδιους.

Για τους Ιταλούς στην Αλβανία: ας όψονται οι Γερμανοί του Χίτλερ

Τον πόλεμο με τους Ιταλούς το '40, στην Αλβανία, τον είπαμε «έπος». Αν περπατήσει κανείς από την Πίνδο μέχρι το Γράμμο, μέχρι το Αργυρόκαστρο, την Πρεμετή, την Ερσέκα, το Ιβάν, το Μοράβα, την Κορυτσά, το Πόγραδετς κι από κει,

αριστερά κάτω, μέχρι την Κλεισούρα, την Τρεμπεσίνα, το Τεπελένι, τη Χειμάρα, τους Άγιους Σαράντα, όλη τη βόρεια Ήπειρο, τότε θα καταλάβει ότι το Αλβανικό έπος είναι κάτι περισσότερο. Αλλά πως αλλιώς να το πεις; Το αφήνουμε, λοιπόν, «Έπος». Γιατί η νίκη του στρατού μας το '40, στην Αλβανία, ήταν εποποιία ηρώων απέναντι στους «μουσολίνηδες» Ιταλούς.

Οι Ιταλοί πήραν εκεί ένα καλό μάθημα. Έμαθαν ότι αυτά που έκαναν το 1913, στην Αλβανία, και το 1916 ή το 1921-22 στη Μικρασία, ήταν πράγματα εχθρών του ελληνισμού κι όχι συνεχιστών ή φίλων του αρχαιοελληνικού πολιτισμού, όπως υπήρξαν οι Ρωμαίοι πρόγονοί τους, ας πούμε. Και τώρα, στο κατρακύλισμα της αλβανικής ζωής, το ίδιο πάνε να κάνουν. Να μπουν στην Αλβανία ως δήθεν προστάτες και να 'ναι αυτοί οι μοναδικοί· δεδομένου ότι η Αλβανία είναι ένας πλούσιος και παρθένος τόπος για εκμετάλλευση. Εμάς ούτε και τώρα μας βλέπουν με καλό μάτι. Όταν μπορούν και όπου μπορούν θα μας βάνουν τρικλοποδιές. Η Αλβανία τώρα είναι ένας πρώτος στόχος τους. Και γι' αυτό δέχτηκαν με το ντε Μικέλι τους να μας βγάλουν έξω από το... παιχνίδι τους, αναγνωρίζοντας απ' τους πρώτους το ψευτομακεδονικό των Σκοπίων — αν φτάσει ν' ανεξαρτητοποιηθεί από τη Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία.

Δυο λόγια ακόμη για τους «φίλους» μας τους Ιταλούς, για να δούμε ότι και το 1921 αυτοί ήταν εκείνοι που κοβόντανε τάχα για τ' Αλβανικά σύνορα να παραμείνουν όπως ταύτα είχαν χαραχθή διά του πρωτοκόλλου της Φλωρεντίας την 17.12.1913. Και που οι ίδιοι προκάλεσαν «δι' αιτήσεώς τους τη συνδιάσκεψιν της ειρήνης» να βγάλει απόφαση που κοντά στ' άλλα να λέει ότι: «η ακεραιότης των αλβανικών συνόρων ήτο ζήτημα διεθνές κι ότι οιαδήποτε απειλή αυτών απετέλει κίνδυνον κατά της ασφαλείας του ιταλικού κράτους». Αυτά την 9η Νοεμβρίου 1921. Με την απόφαση αυτή, που εδήλωναν τα όμοια και οι δυνάμεις Αγγλίας, Γαλλίας και Ιαπωνίας, έπρεπε να συμμορφωθούν και τα στρατεύματα Σερβίας και Ελλάδας, που στάθμευαν μέχρι τότε σε αλβανικά εδάφη.

Έγινε, δηλαδή, αυτό που ήθελαν κυρίως οι Ιταλοί. Άσχετα αν στις 7.4.1939 και παρά την 20ετή αμυντική συμμαχία που είχαν υπογράψει στα Τίρανα με τους Αλβανούς, (22.11.1927),

αποβιβάζουν στρατεύματά τους στην Αλβανία και την «καταλαμβάνουν σχεδόν χωρίς αντίστασιν».

Είχαν το σκοπό τους, βέβαια. Και, όλ' αυτά, όπως λέγεται, ήταν... μιλημένα με τον Ζώγου. Και όπως προαναφέραμε δεν πέρασε παρά ενάμιση χρόνος, μέχρι τις 28 Οχτώβρη 1940, που οι Ιταλοί επιτέθηκαν κατά της Ελλάδας. Μόνο ότι η Ελλάδα δεν ήταν Αβυσσηνία. Και δεν ήταν αυτή που βρήκαν οι πρόγονοί τους Ρωμαίοι, στους χρόνους της παρακμής του αρχαιοελληνικού κόσμου. Αν άφηναν οι «σιδηρόφρακτοι» Γερμανοί θα μάθαιναν ότι αλλιώςτικά έπρεπε να μας υπολογίσουν. Και τότε – και από τότε μέχρι τώρα. Αυτό είναι που τους κάνει να μας δημιουργούν και σήμερα νέα προβλήματα με την ταχτική τους. Τις πονηριές τους, καλό θα ήταν, να τις γνώριζαν οι ασχολούμενοι με τα θέματα της εξωτερικής μας πολιτικής. Το θέμα λογουχάρη των μουσουλμανικών μειονοτήτων θα πρέπει να βλέπεται από την ίδια σκοπιά. Υπάρχει μεταξύ τους στενή σχέση. Έλληνες, Βούλγαροι, Σκοπιανοί, Αλβανοί, όπου υπάρχουν μουσουλμανικές μειονότητες, είναι σα μια φυλή, έτοιμη ανά πάσα ώρα, να υπερασπιστεί τα θρησκευτικά και φυλετικά της συμφέροντα. Τα ξέρουν αυτά οι ντε Μικέληδες. Και μόνο εμείς, όπως φαίνεται, τα αγνοούμε. Τι φταίει; Ποιος φταίει;

Μα, «εθνικό είναι ότι είναι αληθινό». Αυτά που μας έβαζαν να «τσαμπουνάμε» για τους βορειοηπειρώτες, μέχρι χτες, ήταν αυτά που προκάλεσαν τα τελείως αντίθετα από εκείνα που επιδιώκαμε. Και, λέγοντας «αυτά», δεν εννοώ το θέμα της... «εισβολής» στη χώρα μας Αλβανών και βορειοηπειρωτών (δεν πειράζει που τους ξεχωρίζουμε).

Αυτό με τους Αλβανούς είναι τωρινό. Αλλά και με τους βορειοηπειρώτες. Το σπουδαίο είναι ότι με κάποιες άλλες ενέργειές μας, αψυχολόγητες, καταφέραμε να ενώσουμε το μουσουλμανικό στοιχείο των μειονοτήτων του ελληνικού βορρά εναντίον μας. Γι' αυτό λέω ότι: άλλο είναι να κάνεις αντικειμενική εξωτερική πολιτική κι άλλο αψυχολόγητη προπαγάνδα. Ούτε η Δερβίτσανη ούτε το χωριό Λια μας βοήθησαν σε τίποτα. Αντίθετα, μας έχουν εκθέσει όχι και λίγο.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΑΡΒΑΝΙΤΕΣ ΣΤΥΛΟΒΑΤΕΣ ΤΟΥ 21

Για την Αλβανία λίγοι ήταν εκείνοι που μίλαγαν με καλά λόγια. Αυτοί ήταν κυρίως άνθρωποι με πλατιά γνώση, διαβασμένοι. Οι άλλοι πίστευαν ό,τι τους «βίδωναν» στο μυαλό οι εθνοκάπηλοι κι οι δημαγωγοί της πολιτικής μας ζωής. Μιας πολιτικής που όταν βγαίνει στο φως έχει την έκφραση του πιο χυδαίου ανθελληνισμού. Κι αυτό γιατί προέρχεται από τύπους που είναι στο αίμα τους να διαστρεβλώνουν τα πάντα. Και ιερά και όσια και πάτρια.

Αυτά όλα τα γνώριζα, τα είχα διαβάσει, τα είχα μελετήσει, είχα κάνει τις δικές μου παρατηρήσεις, είχα βγάλει τα δικά μου συμπεράσματα. Οι Έλληνες Αρβανίτες, ήξερα, ήταν ωραίοι άνθρωποι: Πολεμιστές, δυνατοί, στυλοβάτες του '21.

Από το 1358-60 και μέχρι το 1405 οι Αλβανοί όλο και κατέβαιναν προς τα κάτω: «Εκτοτε (μετά από τα γεγονότα του Αμβρακικού με τον Παύλο Μπούα Σπάτα) οι Αλβανοί λαβόντες ήδη νομαδικήν μορφήν κατεβαίνουν εις τα νοτιότερα μέρη και εγκαθίστανται εις την Αττικήν και την Πελοπόννησον. Φαίνεται, όμως, ότι η μετανάστευσις αυτή των Αλβανών είχεν αρχίσει από το τέλος του 14ου αιώνος, ότε η πίεσις κατ' αυτών εκ μέρους των αλβανικών κρατιδίων βορειοτέρων και των δεσποτών των Ιωαννίνων και των Σέρβων ηγεμόνων εγένετο εντονώτερα. Ομαδική όμως εγκατάστασις έγινε κατά την εκ μέρους του Καρόλου Τόκου επίθεσιν (το 1358 κι εδώθε). Οι Αλβανοί αυτοί ελθόντες κατά πατριάς έδωσαν εις τους συνοικισμούς των τα ονόματα των αρχηγών των, όπως είναι τα Λιόσια (από τον Πέτρο Λιόσια και